

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

Belijdenis doen (3)

En zij traden in een verbond, dat zij den Heere, den God hunner vaders, zoeken zouden met hun ganse hart en met hun ganse ziel (2 Kronieken 15:12).

Nog één keer gaan we in gedachten naar het tempelplein in Jeruzalem. Op de dag van het Pinksterfeest heeft het volk van Juda zich daar verzameld. Plechtig hebben ze onder leiding van koning Asa beloofd, dat ze de HEERE zullen zoeken. In de tempel. In hun gebeden. In Zijn Woord.

Wat vormde de aanleiding voor deze plechtige belofte? Allereerst was dat de prediking van de profeet Azaria. Hij hield het volk voor: 'Zo gij Hem zoekt, Hij zal van u gevonden worden, maar zo gij Hem verlaat, Hij zal u verlaten'. Het was het woord van de twee wegen. In alle ernst en liefde werd het aan het hart van het volk van Juda gelegd. En het bleef niet zonder gevolgen! Wat heeft het Woord uitgewerkt in uw leven?

De HEERE wordt in onze tekst genoemd: 'de God hunner vaders'. Zó wil de nieuwe generatie Hem zoeken. Daarmee erkennen ze dat de Heere wil werken in de lijn van de geslachten. Daarmee belijden ze dat ze willen staan op 'de gronden der vaders'. Daaruit blijkt ook dat ze Gods 'opeisende verbondsrecht' (Wisse) erkennen: De God van het verbond heeft er recht op dat zij Hem zoeken. Intussen stelt de naam 'God hunner vaders' ook een vraag aan (groot)ouders: Weten uw (klein)kinderen dat hun (groot)vader of (groot)moeder een God heeft?

Hoe zullen de inwoners van Juda de HEERE zoeken? Met hun ganse hart en met hun ganse ziel. Met minder is de HEERE niet tevreden. Ook niet bij het doen van belijdenis. Hij zegt: 'Mijn zoon, mijn dochter, geef Mij uw hart!'

Vanuit de verzen die volgen op de tekst denken we in deze meditatie nog even verder na over hoe de inwoners van Juda hun belofte hebben gedaan. Daarover zijn nog drie belangrijke dingen te zeggen.

1. Allereerst hebben de inwoners van Juda hun belofte gedaan *in diepe ernst*. We lezen namelijk in vs. 13, dat ze hebben gezegd: 'En al wie den HEERE, den God Israëls, niet zou zoeken, zou gedood worden, van den kleine tot den grote en van den man tot de vrouw toe'. Het volk ziet in, dat er slechts twee mogelijkheden zijn. Het is óf de HEERE zoeken óf Hem verlaten. En wie Hem niet zoekt maar verlaat, die moet gedood worden. Dat had de HEERE Zelf in Zijn wet vastgelegd (Deuteronomium 17).

Op ons allen rust de verplichting om de HEERE te zoeken. De keus wordt niet aan ons overgelaten. U mag het dringende bevel om de HEERE te zoeken, niet naast u neerleggen door te zeggen, dat er niemand is die God zoekt. Dat laatste staat niet tot onze verontschuldiging, maar tot onze beschuldiging in Gods Woord. Opdat we als schuldenaar tot de HEERE zouden worden uitgedreven. Met het gebed of Hij wil vergeven én wil geven wat Hij beveelt.

2. In de tweede plaats gaat de belofte van de inwoners van Juda vergezeld van *een eed*. In vs. 14 staat: 'En zij zwoeren den HEERE met luider stem'. Enerzijds roept het volk God aan als Getuige. Tegelijk roepen ze God ook als Rechter aan: Hij mag hen straffen, als ze hun belofte niet houden.

Terecht is wel gezegd, dat onze jawoorden in de kerk het gewicht hebben van een eed. Ons jawoord bij onze belijdenis. Ons jawoord bij het huwelijk. Ons jawoord bij de doop van onze kinderen. Ons jawoord in een dienst van bevestiging als ambtsdrager. Hoe is het met die jawoorden? Wat hebben we beloofd – en wat hebben we gedaan? Sta er eens bij stil. De HEERE komt er ook bij het lezen van deze meditatie op terug!

3. In de derde plaats gaat de belofte van de inwoners van Juda gepaard *met vreugde*. Er staat: 'En zij zwoeren den HEERE met luider stem en met gejuich, desgelijks met trompetten en met bazuinen. En gans Juda was verblijd over dezen eed; want zij hadden met hun ganse hart gezworen en met hun gansen wil Hem gezocht, en Hij werd van hen gevonden'.

Lezer(es), overdenk deze dingen persoonlijk! Hoe is uw belijdenis geweest? En hoe was het daarna? Hebt u niet alle reden om voor Gods aangezicht in een verbond te treden (dat wil zeggen: Hem plechtig te beloven), dat u de HEERE, de God uwer vaders, zult zoeken met uw ganse hart en met uw ganse ziel?

Jonge mensen, jullie overwegen misschien belijdeniscatechisatie te gaan volgen. Of jullie hopen belijdenis te doen. Bedenk: Het is óf de HEERE zoeken óf Hem verlaten. De HEERE geve ons allen: 'en Hij werd van hen gevonden'.

Ds. A.J.T. Ruis

Nood leert bidden

De Universiteit van Milaan heeft tijdens de coronacrisis een studie uitgevoerd om de impact van de pandemie te meten op de religiositeit van Italianen. 4600 mensen in heel Italië werden geïnterviewd in de periode van 20 april tot 15 mei. Er werd een toename van gebed en religieuze ijver geconstateerd, vooral onder de groep mensen die normaal weinig of nooit naar de kerk gingen. Eén van de conclusies van het onderzoek was dat de toename van religiositeit vooral te zien was in de meest acute fase van de crisis. Ook een besmetting in de naaste omgeving bleek voor veel mensen een aanleiding om meer te bidden. We zeggen weleens: nood leert bidden. Maar als de nood weer voorbij is en het aantal besmettingen afneemt, dan neemt het bidden ook weer af, zo laat het onderzoek zien.

Jona 1:5

Toen vreesden de zeelieden en riepen een iegelijk tot zijn god, en wierpen de vaten die in het schip waren, in de zee om het van dezelve te verlichten.

Misschien ben je tijdens een storm weleens op het strand geweest of heb je over een zeedijk gelopen.

Je hoort en je voelt de bulderende wind en je ziet de hoge golven de dijken beuken. Wat voel je je dan klein en zwak. En hoe zwak zijn dan ook de dingen waarin je denkt veilig te zijn. Of dat nu een schip is of een huis.

In Jona 1 is er een storm aan de gang die niet is te vergelijken met wat wij weleens meemaken. Want die zeelui waren geen kleine jongens. Die waren heus wel wat gewend. Maar zo hadden ze het nog nooit meegemaakt. Dit had iets bovennatuurlijks, en daarom roepen ze ook tot hun goden. Want hier helpt geen menselijke kracht meer.

Ze stonden oog in oog met de dood. En toen verloren alle schatten die ze aan boord hadden hun waarde. Ze hebben ze ongetwijfeld met veel zorg verzameld. Ze hebben er een bepaalde prijs voor betaald, en ze wilden die handel met zo veel mogelijk winst verkopen. Maar toen de dood zo dichtbij kwam, hadden ze aan al die schatten niets meer. Het was alleen maar ballast! En dat moest overboord.

En dat is nog zo. Het moet er maar op aankomen. Dat je te horen krijgt dat je gaat sterven. Als het mogelijk was, zou

je alles willen geven om je gezondheid te kopen. Maar het leven en de gezondheid zijn niet te koop. In de stormen van het leven blijken onze zekerheden leeg te zijn. Kijk maar naar de coronacrisis. Heel de zorgvuldig opgebouwde economie ging plat. Het leven werd prioriteit nummer één. En toen politici en dokters het niet meer wisten, gingen veel mensen op de knieën. Nood leert bidden. Helaas is het bij de meeste mensen maar van korte duur.

Dat is trouwens altijd al zo geweest. Eind 1947 bezocht de commandant van het Nederlandse leger generaal Spoor zijn troepen in Nederlands-Indië en zag op een muur een Engels gedichtje.

*God and soldier we adore,
in times of danger, not before,
the danger passed and all things righted,
God is forgotten and the soldier slighted.*

Generaal Spoor maakte er een Nederlandse variant op en liet dat uitgeven om het volk tot nadenken te brengen.

*Wij wenden ons tot God en Jan Soldaat,
Als hooge nood en bitt're strijd ons wacht,
De nood voorbij, het land in vredesstaat,
Vergeten wordt de Heer en Jan Soldaat veracht.*

Zo zal het nu ook wel weer gaan in deze coronacrisis. De dokters en verpleegkundigen krijgen nu nog applaus. Maar straks worden ze weer vergeten en wegbezuinigd. Veel mensen bidden nu nog tot God. Maar ook dat ebt weer weg. Dat laat zien dat de mens dood voor de dood is. Tenzij de Heere Zelf de nood op zal binden.

En dan kom je in een andere storm. Zo één waarvan David heeft gezongen

*'k Zucht, daar kolk en afgrond loeit,
Daar 't gedruis der waat'ren groeit,
Daar Uw golven, daar Uw baren
Mijn benauwde ziel vervaren.*

Als God de eeuwigheid op je hart bindt en door Zijn Geest met overtuiging in je ziel zegt: 'het is de mensen gezet eenmaal te sterven en daarna het oordeel.' Dan wordt sterven echt sterven. En dan is God ontmoeten ook echt: Góð ontmoeten. En zal dat kunnen? *Mijn ziele, doorziet gij uw lot? Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?* Heb jij daar al een antwoord op?

Overdenken is ons niet vreemd. Onze gedachten, bijzonder in onze tijd, staan niet stil. Onze tijd is hectisch. Gejaagd. Het tijdsbeeld is zelfs aangrijpend. Er zijn tijden, uren, momenten dat er het een of ander voor ons spreekt, ons treft of zelfs uit het verleden weer duidelijk voor de aandacht komt. Op dat puur menselijke worden we ook in de Heilige Schrift gewezen. We bemerken dit bij Paulus in de cel. Veel komt bij overdenking voor de aandacht. Wat de Heere nodig acht kunnen we lezen. Zijn gevoelsleven, zijn ondervindingen wil hij kwijt in de brief aan Timotheüs. Demas heeft Paulus verlaten. Een bittere teleurstelling. Paulus is door Demas in de steek gelaten. Op zich is dat erg, want voor Paulus was Demas een medewerker in de dienst van Gods Koninkrijk. Het aangrijpende, dieptreffende voor Paulus wijst hij aan in de bijzin: Demas heeft de tegenwoordige wereld lief gekregen. De wereld van nu. Daar ging Demas' liefde naar uit. Paulus weet het en hij heeft erop gewezen dat de tegenwoordige wereld de wereld is die in het boze ligt. Het afscheid nemen en verlaten, bewust en eigenzinnig komen ook nu voor. Het treft ouders, predikanten en gemeentelieden. Het van kerk veranderen is niet minder geworden. Of een leven zonder de kerk, zonder kerkelijk leven, zonder Bijbel en gebed. Van Crescens en Titus meldt Paulus dat zij eveneens zijn vertrokken. Hun gezindheid en mentaliteit weten we niet direct. We kunnen wel zeggen dat zij niet gelijken op Demas. We kunnen denken aan hun keuze. Crescens ging naar Galatië en Titus naar Dalmatië. Zeker met het doel om daar het zendingswerk voort te zetten. Paulus wist naar welk land zij gingen en waarom. Paulus zal zeker over hun vertrek met hen gesproken hebben. Er is nog iets. Bij

Paulus' denken aan!

het missen van zijn benodigheden, zijn reismantel, zijn boeken en perkamenten en het verzoek aan Titus om die te brengen, komt Paulus voor de aandacht een onvergetelijk gebeuren. Paulus' reismantel en de boeken lagen niet zomaar in Troas. Het was veroorzaakt door zijn arrestatie in Jeruzalem. We kunnen aannemen dat Alexander de kopersmid de Joden ophitste zich openlijk van Paulus en zijn medechristenen te distantiëren (Hand. 19:32-34). Terecht las ik: Alexander kunnen we zien als het brein achter alle samenzweringen die ertoe leidden dat de apostel op een aanklacht van Joden uit Azië werd gearresteerd. (Hand. 21, 23vv.) en als gevangene kwam Paulus te Rome terecht. En dat zonder reismantel en boeken. Dit gebeuren doet Paulus denken aan Alexander zelf. Die was voor Paulus geworden een wolf in schaapskleren en zelfs meer: een satanskind. Aldus Calvijn. Alexander heeft mij veel kwaad aangedaan. Met woord en daden. Wat kan de satan zijn werkers inzetten als leden in de kerk tegen de kerk. Alexander was een rasechte Jood en is dat gebleven. Het oordeel, de wraakneming blijft niet uit. De Heere vergeldt een ieder naar zijn werken. Woorden en daden kunnen heel wat doen. Doeltreffen. Soms kan opkomen: ik zal dit, ik zal dat. Maar de Heere zegt: Wreekt uzelf niet, beminden, want Mij komt de wraak toe, Ik zal het vergelden, zegt de Heere (Deut. 32:35. Rom. 12:19. 1 Petrus 2:23). Alexander, die eerst een meeloper in het Evangelie was, werd een verwoede, bewuste en slimme tegenwerker. Veel kwaad had hij Paulus in zijn werk aangedaan. Moge de Heere hem vergelden naar zijn werken. Zijn tegenwerking behoort niet tot zijn verleden. Hij gaat ermee door. Wees op je hoede. Alexander is een groot gevaar voor de christelijke gemeente. Alexander heeft het gemunt op de Evangelieverkondiging in de gemeente. Het Evangelie verduisterend en zelfs verder. Alexander heeft onze woorden tegengestaan. Met 'onze woorden' bedoelt Paulus niet zijn woorden alleen, maar hij bedoelt de woorden van alle dienaren van Christus. De apostolische prediking was

het doelwit van Alexanders' verzet. Ook vandaag is er sprake van dat verzet. Er waait een geest van: geen vrees voor hel en satan als een engel des lichts. Paulus kan nog een zaak niet vergeten. Het verschijnen voor het gerecht van de keizer hield onder meer in het getuigenis, het verantwoording afleggen voor het gericht. Er deed zich toen een pijnlijke zaak voor. Er was niemand om Paulus bij te staan en om getuige te zijn en voor Paulus goede woorden te spreken. Paulus stond alleen in de rechtszaal. Moederziel alleen. Een pijnlijke, dieptreffende zaak voor Paulus. Opnieuw gebruikt Paulus het woord verlaten. Paulus gevoelt zich in de steek gelaten. Paulus heeft iets gekend van wat Christus ten volle gekend heeft op Zijn lijdensweg en op Zijn kruisweg. Verlaten van al Zijn discipelen. Er was zelfs een vluchten bij Jezus vandaan. Geheel alleen kwam Jezus voor Zijn rechters te staan. Wat er met Paulus gebeurde deed hem schrijven: Het worde hem niet toegerekend (2 Tim. 4:16). Paulus denkt nu niet aan vergelding, maar aan vergeving. Paulus bidt als het ware: Moge het hun niet worden aangerekend. Paulus leefde ongetwijfeld bij het eerste kruiswoord van Jezus Christus: Vader, vergeef het hun, want zij weten niet wat zij doen. Onvergetelijk was voor Paulus het gebeuren met Stefanus. Zijn bezwijken onder de steniging. Paulus had de Godsgezant, bloedend aan alle kanten, zien neervallen. Openlijk beleed Paulus dat hij een welgevallen had in Stefanus' steniging en dood. Paulus wist zich betrokken bij het hele proces en het ontzettende gebeuren. Paulus bewaarde niet zomaar de kleding van de stenigers (Hand. 7:59). De laatste woorden van Stefanus liggen in het denken van Paulus gegrift: Heere, reken hun deze zonde niet toe. Uitgesproken met luide stem. Het gebed van de eerste martelaar uit de Pinksterkerk voor zijn beulen. Dit gebed was verhoord in het leven van Paulus. Paulus was een navolger van Christus. En daarom nu vergeving voor de houding van de broeders.

Ds. M.C. Tanis

Het Hoge priesterlijk gebed-6

Eenheid

In Joh. 17:11 staat 'opdat zij één zijn gelijk als Wij.' De Arianen loochenen de Godheid van Christus en zeggen dat deze woorden betekenen dat Christus en de Vader één van wil en verstand zijn. Luther zegt terecht dat het dieper gaat: De Vader en de Zoon zijn één wezen. Zo is het ook met Gods kinderen. Die zijn niet alleen één in geloof, liefde, verstand en gezindheid, maar zij vormen samen één lichaam. "De kerk heet één lichaam niet omdat de christenen allen dezelfde of gelijke gedachten hebben, maar veeleer omdat zij één wezen zijn. De eenheid tussen lichaamsdelen van hetzelfde lichaam gaat verder dan een eenheid in gedachten. De gedachten van de één zijn niet één geheel met de gedachten van een ander." Maar alle leden van een lichaam vormen wel één geheel. De christenen vormen samen een ondeelbaar lichaam zoals Christus en de Vader één zijn, zij vormen samen één enig ondeelbaar wezen. Gods kinderen vormen een geestelijke eenheid. Alle christenen, alle heiligen, vormen één geheel. Dat betekent ook dat de aanval van de duivel op één kind van God een aanval is op alle christenen. Christus is het Hoofd van Zijn Kerk. Het gaat Hem ter harte als Gods kinderen worden aangevallen. Zij zijn immers Zijn oogappel. Toen Saul voor zijn bekering de christenen vervolgde, vervolgde Hij Christus. Als een lichaamsdeel pijn wordt gedaan dan voelt het hoofd het. Het Woord houdt de christenen bijeen.

Judas

We lezen in Johannes 17:12 'Toen Ik met hen in de wereld was, bewaarde Ik ze in Uw Naam. Die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik bewaard, en niemand uit hen is verloren gegaan, dan de zoon der verderfenis, opdat de Schrift vervuld worde.' Luther schrijft hier het volgende over: "Christus wil zeggen: Ik heb ze zozeer bewaard, dat zij niet misleid en ingepalmd zijn door valse leer en heiligheid; Ik heb hen zozeer vastgehouden, dat niet één van hen verloren ging, behalve die ene, de zoon des verderfs, Judas. Waarom Judas? Omdat hij het nooit met Mij en Mijn Woord ernstig heeft gemeend, nooit waarlijk in Mij geloofd heeft. Wel heeft hij zich bij Mij gevoegd, maar alleen om onder de dekmantel van Mijn Naam rijk te worden. Zo bedekt en verborgen heeft hij dat gedaan, dat niet één van Mijn discipelen het heeft opgemerkt." Christus heeft Judas geduld en verdragen opdat de Schrift vervuld zou worden. Dan moeten we denken aan Psalm 41:10 'Zelfs de man mijns vredes, op welken ik vertrouwde, die mijn brood at, heeft de verzen tegen mij grotelijks verheven.' Luther zegt dat er in zijn tijd ook Judassen zijn die met de mond in het Evangelie roemen, maar zij zoeken alleen hun eigen voordeel. Luther noemt als voorbeeld de paus. Onder de dekmantel van de Naam van Christus matigt hij

zich macht aan over heel de wereld en neemt de goederen van de wereld tot zich.

Blijdschap door spreken

We lezen in Johannes 17:13 'Maar nu kom Ik tot U en spreek dit in de wereld, opdat zij Mijn blijdschap vervuld mogen hebben in zichzelf.' De tijd nadert dat Christus ten hemel zal varen. God de Zoon zal komen tot God de Vader. Dat zegt Christus terwijl Hij nog bij de Zijnen op aarde is. Het woordje 'dit' geeft aan dat Christus in Johannes 17 spreekt over de bewaring van Gods kinderen. Ook al komen er verdrukkingen, Gods kinderen zullen bewaard worden. Dit te weten en te overdenken geeft blijdschap in het hart. Blijdschap omdat Christus beloofd heeft samen met God de Vader de Zijnen zo te bewaren dat niets hen kan schaden, dat de duivel of de wereld hen niet kunnen overweldigen of van God kunnen scheiden of losrukken. "Op die wijze vinden wij steeds opnieuw vreugde en troost, en worden wij hoe langer hoe vrolijker, en laten wij ons door geen leed of tegenstand neerslaan en bang maken. Ja, het wordt ons zelfs zoet en zacht al wat wij om onze liefde tot Christus verdragen moeten. Een andere goede en volkomen vreugde is er voor een christen hier op aarde niet. Al zou hij al de vreugde van deze wereld genieten, dan zou hij daarmee immers toch nog niet geholpen zijn in zijn aanvechtingen en tegenspoeden."

Haat

We lezen in Johannes 17:14 'Ik heb hun Uw Woord gegeven en de wereld heeft ze gehaat, omdat zij van de wereld niet zijn, gelijk als Ik van de wereld niet ben.' De wereld staat vijandig tegenover Gods kinderen. Zij worden ketters en duivelskinderen genoemd. Luther schrijft: 'Er lijkt geen groter zonde en schande te zijn dan een christen te zijn. In heel de wereld is er niemand te vinden die men zozeer haat als ons.' Zoals het Christus is vergaan, zo zal het ook al de Zijnen vergaan. De wereld heeft Christus gehaat, zo zal de wereld ook Zijn volgelingen haten. Geliefde lezers, als u niet van de wereld bent, zult u ook de haat van de wereld ondervinden, maar daarnaast ook de bewaring door God.

Ds. A. van Heteren

ALLES STROOMT!

Zoals u wellicht weet, zijn wij verhuisd naar Veenendaal. Mede ook omdat we in Friesland geen kinderen meer om ons heen hadden, omdat deze vertrokken naar Veenendaal. Ja, er komt een tijd dat ouders de kinderen volgen.

Deze verhuizing op zich is niet belangrijk. Maar in de enkele weken dat we hier nu wonen, zagen we opmerkelijke zaken. Ditmaal dus geen actuele en moeizame kerkelijke beschouwingen, maar vooral een ontspannen verhaal over de geschiedenis. Ik hoop tenminste dat het u ontspanning geven mag. We wonen hier op een bijna strategisch punt. Op een afstand van honderd meter staan er twee grote kerken, namelijk de GerGem in Nederland en de GG in Ned (buiten verband). Tot onze verrassing zagen we de eerste zondag dus de kerkgangers voorbijkomen. Dat is vanuit ons Friese verleden opvallend. In Burgum zou dit verschijnsel geheel vreemd en onbekend zijn. Mijn vrouw en ik vonden het echter verrassend en verblijdend. Een straat met veel refo-kerkgangers. De kerk is dus duidelijk aanwezig. Daar ben je blij mee. Nu (dit even terzijde) zie je ook andere voorbijgangers. Hier zien we ook heel veel gesluierde vrouwen. Daar ben ik niet blij mee. Niet dat ik deze mensen niet respecteer. Ik heb er zelfs waardering voor dat ze hun overtuiging zo duidelijk gestalte geven. In Burgum was een soortgelijk beeld, hoewel in mindere mate. Daar waren het asielzoekers, hier waarschijnlijk reeds lang gesettelde allochtonen. Dat maakt verschil. Hier wandelt dus de Islam nadrukkelijk op de straten. Deze mensen voelen zich hier zichtbaar thuis. Het blijft voor mij een wezensvreemd element. Het doet me denken aan de wenende profeet Eliza, als hij Hazael ontmoet. Op de vraag van deze waarom hij weent, antwoordt hij: "Omdat ik weet, wat kwaad gij den kinderen Israëls doen zult; gij zult hun sterkten in het vuur zetten, en hun jonge manschap met het zwaard doden, en hun jonge kinderen verpletteren, en hun zwangere vrouwen opensnijden". Onder overtuigde Moslims bevinden zich potentiële Jihadaanhangers. Gelukkig echter hier dus ook Reformatorische kerkgangers; die blijken in deze plaats ook nog duidelijk present. Benieuwd als ik was naar hun roots, maakte ik enkel dagen later een kerkdienst mee in de Beatrixstraat (GG in Ned). Dit gebouw was bijna de eerste CG kerk ter plaatse. De kerk als gebouw deed me sterk denken aan een kerk als in Dordrecht-C. Ruim en groot. Ik heb daar o.a. ook zitten mijmeren over ons voorgeslacht, zoals Prof. van der Schuit, van der Meiden, Wisse, ook vele predikanten zoals Riekel en Heerma en vele anderen. Deze hebben hier ongetwijfeld op de kansel gestaan. Mooi dat zo'n historisch gebouw nog dienst mag doen als kerk. Later wees een broeder mij nog iets aan: binnen enkele meters van onze woning staat nog steeds het allereerste CG kerkje; schamel en nietig. Amper honderd mensen zouden erin kunnen. Deze gemeente is uitgroeit tot de Bethel kerk; onmiskenbaar een groot gebouw voor een grote gemeente. Deze gemeente heeft in de loop der tijden een ontwikkeling beleefd in moderne en/of Evangelische richting. Althans, dat vermoed ik. Ik weet er verder niets over te melden, want ik ken die gemeente niet.

Beter bekend ben ik met de andere CG kerk, namelijk de gemeente die de Pnielkerk herbergt. Je hebt dus Bethel en Pniel. Ik hoor het ds. Langbroek nog zeggen bij de intrede van ds. Brons: "Jakob, je bent hier in Pniel". In de vroegere kerk aan de Hoofdstraat heb ik vaak gepreikt. Het was een kerk, ook met een rijke historie. Ds. Kok sr. heeft daar zijn mooie en moeilijke jaren doorgemaakt. Zo is er dan heel wat wat herinneringen oproept. Mijn gedachten gaan dan nog weer verder.

De Pnielgemeente was veertig jaar terug een gemeente van bijna tweeduizend leden. De toenmalige GerGem was maar klein: als ik me goed herinner ging het om een paar honderd mensen. Nu zijn de GerGem- gemeenten samen goed voor bijna 5000 leden, terwijl onze gemeente nu ongeveer 1200 leden telt. Onze Pnielgemeente aanzienlijk kleiner geworden, de Gereformeerde Gemeenten explosief gegroeit.

Zo is het niet alleen in Veenendaal. Vrijwel iedere gemeente in ons kerkverband heeft grote aantallen leden verloren. Je moet je toch afvragen hoe dat komt?

We zouden dit positief kunnen duiden. De waarheid, die hard is, wil men niet horen; men loopt er bij weg. Ik noem deze gedachte, omdat we meestal zo niet denken. Maar het zou toch kunnen? Toch vraag ik me dan af: welke CG waarheid is nu zo hard? In ieder geval die van veel kansels niet.

Dan blijft de andere mogelijkheid over: onze kerken missen het vertrouwen van veel kerkgangers. We zijn te tweeslachtig, te verdeeld, onduidelijk. We sluiten te veel compromissen, ook al denken we dat we evenwichtig zijn. We wilden niet te zwaar en niet te licht zijn, maar wat waren we dan wel? Denk niet dat ik nu per se te makkelijk wil gaan voor deze laatste mogelijkheid. Misschien liggen de dingen nog anders. Misschien ligt de brief aan Sardes of aan Laodicea wel op onze mat. Ja, dat zal zeker zo zijn.

Er is een tijd geweest waarin onze preken wel velen hebben gesticht. Dat was in de dagen van voorgangers als Baan en de Jong en van der Molen en Holtrop. Toen viel er een ruime zegen in de kerkbanken. U denkt nu dat ik het verleden verheerlijkt. Nee, maar de Schrift zegt: Gedenkt der vorige dagen.... Kijk maar eens om. Maak de balans maar eens op. Daartoe wil ik aansporen.

En daar wonen we dan. En wat zullen wij dan nu? Waar staan de voetstappen der schapen? Waar is het gras groen? Waar is de Heere, de Herder der schapen? Waar hebben we een roeping?

Dit zijn vragen waar meerderen mee rondlopen. Alleen de Heere Zelf kan het antwoord geven. Mijn schapen horen Mijn stem en zij volgen Mij.

Ds. P. Roos

Zegenrijk Avondmaal vieren

Ernstig is het en diep bedroefd makend, dat in de meeste gemeenten al veel maanden achtereen het Heilig Avondmaal niet wordt bediend. En dat terwijl de Heere Jezus als vrijwel Zijn laatste wens vóór Zijn sterven de Zijnen heeft geboden: “Doet dat tot Mijn gedachtenis!”, en: “Doet dat, totdat Ik kom!” Christus Zelf heeft dit zichtbare teken en zegel aan Zijn gemeente gegeven, om hen te verzekeren van Zijn hartelijke liefde en trouw jegens hen. Een tastbare onderstreping van Zijn betrouwbare belofte: “Ik voor u...”

Maar ook al is de bediening van dit heilig sacrament onderbroken, dat betekent niet dat de overdenking van de inhoud ervan achterwege moet blijven. Integendeel. Zowel de waarachtige zelfbeproeving als “de heerlijke gedachtenis van de bittere dood van Gods lieve Zoon” zijn onmisbaar voor het geestelijke leven. Onlangs verscheen een mooi boekje dat daarbij dienstbaar kan zijn. Voor avondmaalgangers en voor (nog) niet-avondmaalgangers. Het is ooit geschreven door ds. S.J. de Hoest, een hervormde dominee die leefde en werkte in de 19^e eeuw. Verleden jaar verscheen er een herdruk van zijn boekje over de zekerheid van het geloof (“Want ik weet en ben verzekerd”). Nu een vergelijkbaar geschriftje met de titel “Zegenrijk Avondmaal vieren.” Om deze dominee een beetje te duiden: hij hoorde tot de vriendenkring van dr. H.F. Kohlbrugge. Hij diende de gemeenten Ottoland, Lexmond en (veel jaren) Nijkerk.

Het boekje is bewogen en pastoraal geschreven. Met eenvoudige woorden. Gericht op het hart van de lezer.

BOEKBESPREKINGEN

Wilhelmus à Brakel, Redelijke Godsdienst deel III, 466 blz., gebonden, € 49,95, Uitgeverij De Banier, Apeldoorn, ISBN 978 94 6278 6064.

Het is goed dat nu ook deel III van de Redelijke Godsdienst opnieuw is verschenen in hertaalde vorm. De inhoud ook van dit deel is zeker het lezen en overdenken waard. In dit deel gaat het achtereenvolgens over de bedelingen van het genadeverbond in het Oude Testament, in het Nieuwe Testament en in de na-Bijbelse tijd zoals beschreven in het boek Openbaring allereerst in het verleden, dan in het heden en tenslotte in de toekomst. Brakel verwacht de terugkeer naar het land Kanaän en de bekering van het volk Israël. Hij nam de Bijbelse beloften voor het volk Israël ernstig. Ook verwachtte Brakel een duizendjarige bloeitijd voor de Kerk voorafgaande aan de wederkomst van Christus. Om u een indruk te geven van zijn gedachtegang geven we door wat we lezen op blz. 445 “Vraag 12: is de bloeitijd van de Kerk nog volledig toekomst? En wanneer breekt die dan aan? Antwoord: Inderdaad is die bloeitijd op dit moment nog niet begonnen, zoals uit de antwoorden op de vorige vragen blijkt. Over de vraag wanneer die dan wel begint, kan ik het volgende zeggen:

Het bevat drie hoofddelen: rondom voorbereiding, bediening en nabetrachting van het sacrament. Wat mij vooral trof bij het lezen is de evenwichtigheid in de boodschap van deze dominee. Enerzijds doet hij er geen streep van af dat Christus dit sacrament alleen voor Zijn gelovigen heeft ingesteld. Maar niet minder zoekt hij als een echte pastor met name de zwakken en de hongerigen op. Ik overdrijf niet als ik zeg dat er over dit geschriftje de glans van het wonder blinkt. De glans van Gods genade. De ontferming van Hem die het geloof werkt – en het ook versterkt. En Die daartoe de middelen van hoorbaar Woord en zichtbaar teken wil gebruiken. Niet minder is er aandacht voor de praktijk van de godzaligheid ná de genoten spijs en drank. “Nu zal mijn mond en hart des Heeren lof verkondigen...”

Het boekje is uitgegeven door de Hersteld Hervormde Gemeente van Nieuwe-Tonge en is te bestellen via telefoon (0187 – 640911) of email (aeknops@klikSAFE.nl) voor de prijs van € 10,95 plus verzendkosten. De opbrengst komt ten goede aan het zendingswerk in Malawi en Suriname. Een hartelijke aanbeveling.

J.M.J. Kieviet

a. Niet na de vernietiging van Gog en Magog, want dan zal er geen tijd meer over zijn.

b. Niet in de tijd van of na het laatste oordeel, want dan zal er geen vervolging van de Kerk meer zijn – terwijl we weten dat de duivel na duizend jaar nog losgelaten zal worden, en dat de opstand van Gog en Magog zal plaatsvinden.

c. Vanuit Openbaring 19 en 20 wordt overduidelijk dat de bloeitijd van de Kerk plaatsvindt na de ondergang van de antichrist, en voor de opstand van Gog en Magog. Dat blijkt uit al de zaken die ik hierboven heb opgesomd, en die ik bewust vooraf heb laten gaan om de conclusie in mijn vorige zin te onderbouwen. De bloeitijd vindt niet voor de ondergang van de antichrist plaats maar erna, en niet na de opstand van Gog en Magog – maar er voor – dat heb ik nu voldoende aangetoond. Dan kan het niet anders of deze vindt plaats na de ondergang van de antichrist en voor de opstand van Gog en Magog. De Joden zullen dan bekeerd worden en vervolgens zal onder de heidenen iets gebeuren wat Paulus omschrijft als ‘het leven uit de doden’ (Rom. 11:15). Verwacht van mij echter niet dat ik een exact moment in de toekomst ga noemen. Ik weet alleen dat ik dat niet meer zal meemaken.”

Irenaeus - Bijbels theoloog uit de Vroege Kerk (1)

Wie aan Frankrijk denkt, zal niet direct bedenken dat dit land al heel vroeg in de kerkgeschiedenis, vóór het jaar 200, enkele christelijke gemeenten telde. Dat geldt vooral voor de omgeving van Lyon en Vienne. Hier is de bekende kerkvader Irenaeus werkzaam geweest. We zouden hem met enig recht de eerste bijbelse theoloog kunnen noemen.

Onder het gehoor van Polycarpus

Irenaeus wordt geboren rond 135 na Christus. Hij groeit op in Smyrna, een plaats die we wel kennen vanuit de Openbaring aan Johannes (1: 11 en 2: 8). In deze stad was een Joodse gemeenschap, maar er moet ook al vroeg een christelijke gemeente zijn ontstaan.

Als jongen heeft Irenaeus nog onder de prediking van Polycarpus gezeten. Hij vertelt daar zelf het volgende over: *'Ik herinner me de gebeurtenissen van toen beter dan die van kort geleden (want wat we in de kindertijd leren, groeit samen met de ziel en wordt met haar verenigd), zodat ik zelfs kan spreken over de plaats waarin de gelukzalige Polycarpus onderwees, over zijn in- en uitgaan, over het karakter van zijn leven en over het uiterlijk van zijn lichaam, de gesprekken die hij voerde met het volk, en hoe hij verhaalde over zijn omgang met Johannes en de overigen die de Heere gezien hadden, en hoe hij hun woorden in herinnering bracht... Toen al luisterde ik ijverig naar die dingen, door de ontferming van God die over mij was, terwijl ik ze in mijn herinnering vastlegde, niet op papier, maar in mijn hart. En steeds herkauw ik ze weer waarachtig, door de genade van God.'*

Irenaeus heeft de woorden van het Evangelie, die hem door Polycarpus mondeling overgeleverd werden, dus door genade in zijn hart mogen bewaren. En hij herkauwde ze steeds.

Ijveraar voor het verbond van Christus

Op zeker moment heeft Irenaeus Smyrna verlaten. Misschien om in Rome te studeren. Veel later treffen

we hem aan in Gallië, in de omgeving van Lyon en Vienne. Rond die tijd (177) vinden in deze omgeving hevige christenvervolgingen plaats. Verschillende christenen sterven door het zwaard of de wilde dieren. Irenaeus wordt in deze periode met een getuigschrift van de martelaren naar Rome gestuurd. In dat getuigschrift staat over Irenaeus: *'Wij hebben onze broeder en metgezel Irenaeus gevraagd deze brief aan u over te brengen en wij vragen u, hem hoog te houden als een ijveraar voor het verbond van Christus'*.

Als de hoogbejaarde bisschop van Lyon, Potinus, tijdens de vervolgingen sterft als martelaar, volgt Irenaeus hem op als bisschop.

Uit de grote kerkgeschiedenis van Eusebius weten we, dat Irenaeus zich later heeft gemengd in de strijd over de juiste paasdatum. Daarover was de Vroege Kerk verdeeld: In Klein-Azië vierde men Pasen altijd op de 14^e van de maand Nissan. Gelijk met het Joodse pascha dus. In Rome vierde men Pasen echter altijd op de zondag. In deze zogenaamde quarto-decimaanse strijd, die voor ons van heel ondergeschikt belang lijkt, heeft Irenaeus een bemiddelende rol gespeeld. Hij probeerde de partijen bijeen te brengen en was een man van de vrede.

Niet ten koste van de waarheid

Maar niet ten koste van de waarheid. Dat blijkt uit zijn geschriften. Van Irenaeus zijn twee geschriften bewaard gebleven. Zijn hoofdwerk is het vijf boeken tellende *'Tegen de ketters'*. De officiële titel luidt: *'Ontmaskering en weerlegging van de vals zo genoemde kennis'*. Het gaat hier om een weerlegging van de dwaalleer van de gnostiek. Irenaeus gaat als volgt te werk: In boek I biedt hij een weergave van de dwaling die hij bestrijdt. Een van de volgende keren hopen we daar nog wel wat meer over te horen. In boek II weerlegt hij deze dwaling dan op rationele gronden. Al redenerend dus. In boek III-V geeft hij een

Bijbelse onderbouwing en worden de grote lijnen van zijn eigen Bijbelse theologie zichtbaar. Die is dus, zoals zoveel goede theologie in de loop der eeuwen (denk aan Luther, Calvijn, de Dordtse Leerregels), ontstaan in het vuur van de strijd tegen de dwaling.

Het tweede werk van Irenaeus dat bewaard bleef, heet *'Uiteenzetting van de apostolische prediking'*. Dit geschrift heeft een catechetisch karakter. Irenaeus biedt een inleiding in de hoofdpunten van het christelijk geloof. Prachtig om lezend in dit werk kennis te maken met de catechese van de Vroege Kerk.

Het sterfjaar van Irenaeus is niet bekend, maar aangenomen wordt dat hij rond 200 stierf.

Theologie en gebed

Ergens midden in het theologische hoofdwerk van Irenaeus is een gebed te lezen, waarmee ik deze aflevering besluit. Het laat zien, hoe Irenaeus een biddende theoloog wilde zijn. Echt theologiseren kan alleen waar men eerst en steeds de knieën buigt en God smeekt om Zijn licht en waarheid! Irenaeus: *'Ook ik roep U daarom aan, Heere, God van Abraham en God van Izak en God van Jakob en Israël, Gij Die de Vader van onze Heere Jezus Christus zijt, God Die in Uw grote barmhartigheid ons goedgunstig gezind zijt, opdat wij U kennen, Gij Die hemel en aarde gemaakt hebt en heerst over alle dingen; Gij Die alleen en waarachtig God zijt, boven Wie er geen andere God is, Gij Die door onze Heere Jezus Christus ook de gave van de Heilige Geest geeft; geef aan ieder die dit geschrift leest, U te kennen – omdat Gij alleen God zijt – en bevestigd te worden in U en afstand te nemen van iedere dwaalleer en mening die zonder God en goddeloos is'*.

Ds. A.J.T. Ruis

Micha

Ik moet een vraag beantwoorden over “de vreemde handelwijze” van de profeet Micha in 1 Koningen 22. Hij gaat niet in op het verzoek om zich in zijn boodschap aan te passen aan de 400 valse profeten, maar als koning Achab hem naar Gods Woord vraagt, zegt hij eerst toch hetzelfde als die 400 profeten! Om daarna toch de waarheid te spreken. Hoe moeten we dit gedrag verklaren?

Het is een trieste vertoning die dag, daar in de poort van Samaria, waar de goddeloze koning Achab woont. Alleen al het feit dat de vrome koning Josafat daar ook present is. Diens connecties met Achab worden duidelijk door de Heere afgekeurd, maar toch breekt hij dit dubieuze contact niet af. Het heeft vreselijke gevolgen gehad, zoals een ieder die de geschiedenis kent zal beamen. Het is temeer triest en onbegrijpelijk dat koning Josafat ook niet afhaakt na het ernstige woord van de profeet Micha. Hij gaat toch mee met Achab en...het kost hem bijna zijn leven! Laten we beducht zijn voor vriendschap met de wereld. Het kan gevolgen hebben tot in de eindeloze eeuwigheid.

Achab wil Ramoth heroveren op Syrie. Naar Gods wil leerde hij nooit vragen; zijn besluit staat vast. Josafat zegt toe met hem mee te gaan om het gebied weer terug te winnen. Maar dan wil Josafat toch weten wat de wil des Heeren is. Achab stemt daarmee in omwille van Josafat, maar voor hem hoeft dat natuurlijk niet. Hoe hij het voor elkaar krijgt weet ik niet, maar niet veel later heeft hij een 400-tal profeten opgetrommeld. Nee, het waren geen profeten van Baäl. Het waren wel profeten die in de Naam des Heeren spraken. Dat kan. Maar of de Heere Zelf hen gezonden had is weer een andere vraag. Het is zelfs duidelijk dat God ze niet gezonden had. Vreselijk toch, die valse profeten. Ze zijn altijd al in de meerderheid geweest. Ook deze profeten hadden zichzelf opgeworpen, evenals de valse priesters in de “heiligdommen” van koning Jerobeam.

De profeten komen de koning in alles tegemoet. Wie uit is op eigen eer gaat marchanderen met de waarheid. Wat zijn ze vriendelijk! Maar intussen werken ook zij mee aan Achabs ondergang. De profeten bewijzen in hun gedrag dat zij niet het Woord van de Heere spreken. Een ware profeet vraagt namelijk eerst aan God wat hij zeggen moet. Maar deze profeten schudden eenparig het Woord van God uit hun profetenmouw, alsof zij altijd en overal weten wat Gods Woord en wil is.

Josafat vertrouwt het niet. Gelukkig als een mens gezegend is met onderscheidingsvermogen en niet altijd alles voor zoete koek slikt. Een dominee moet onderscheidend kunnen preken, maar de hoorder moet óók kunnen onderscheiden!

Helemaal tegen zijn zin laat koning Achab de profeet Micha komen. Hij zegt er wel bij dat hij die man haat

vanwege diens altijd zo “nargeestige en negatieve” boodschap. Blijkbaar heeft Micha de koning al eerder ontmoet en gesproken. Micha had niets anders kunnen doen dan deze goddeloze het wee aanzeggen. Geloof mij, een knecht van God verkondigt liever het evangelie. Maar de Achabs vragen niet om het evangelie. Ze zijn helemaal niet verlegen om een goede en troostvolle boodschap. Van verslagenheid en berouw weten zij niet en wat moet een prediker dan met het evangelie? De Achabs vragen om een oordeelsaankondiging. En die wordt hen dan ook gebracht. Met het doel dat zij tot inkeer komen, dat wel. Achter de oordeelsaankondiging zit toch altijd nog de drang om aan een verslagen hart het heil in Christus te verkondigen!

De bode zegt dat Micha zich maar moet aanpassen aan de meerderheid. Die lastige minderheid ook altijd! Niet moeilijk doen, Micha, wees eens aardig en bederf de fijne sfeer niet! Het gepraat van die bode is voor de profeet Micha een verzoeking uit de hel geweest. En Gods knechten zijn niet immuun voor satan. Zij hebben trouw en standvastigheid nodig in primaire zaken. Bidden we daarom toch veel voor hen die ons des zondags voorgaan. Bid dat ze mogen vervuld worden met de Heilige Geest.

Micha reageert zoals het een waar profeet betaamt. Hij zal slechts doorgeven wat de Heere zeggen zal. Maar geloof maar dat dit niet meevalt. In de minderheid zijn, een eenling zijn, alleen staan, het valt voor niemand mee. Maar God is met Zijn knechten!

Daar komt Achab weer met zijn vraag. Zeg Micha, ik wilde wel naar Ramoth in Gilead gaan. Maar ik zou graag weten wat de wil des Heeren is. Achab, Achab toch, wat ben jij een huichelaar, je wilt helemaal niet met God rekenen! Je doet maar alsof. En dat weet niemand beter dan Micha natuurlijk. Hij neemt de koning dan ook niet serieus en zegt daarom eerst hetzelfde als de meerderheid. Op een echt heilbegeerige vraag zou Micha graag ingegaan zijn. Maar nu de koning hem niet serieus neemt, neemt hij op zijn beurt Achab niet serieus.

En dan moet je Achab eens horen! Wat wordt hij fel! Hij wil de waarheid horen in de Naam des Heeren! O, Achab toch! Wil je het echt horen? Wil je werkelijk weten waar je aan toe bent? Welnu, dit is de waarheid: u zult sterven!

De reactie van Achab spreekt boekdelen; hij wil de waarheid dus niet horen. Hij doet de boodschap zelfs

af als typisch iets voor Micha om zo zwartgallig te doen. Hij gaat naar Ramoth en daarmee uit. En Micha moet tot aan zijn terugkeer in de gevangenis! Wat vreselijk! Bij zo'n ernstige boodschap: bereid uw huis, want gij zult sterven, kan het dus ook deze kant op gaan. De kant van de verharding. God had Ahab al losgelaten. De leugengeest in de mond van de valse profeten was ook al een oordeel van God. Wie de leugen wil geloven zal er echter spoedig achter komen dat hij op leugen heeft vertrouwd. Het kan ook een andere kant opvallen. Denk dan

maar aan koning Hizkia, die in de benauwdheid terecht kwam en tot de Heere ging roepen! En wiens ziel gered en liefelijk omhelsd werd! Aan dat verslagen hart mocht Jesaja een heerlijke boodschap brengen! Dat doen ze graag, de Jesaja's en de Micha's. En er is niets zo heerlijk dan aan een door schuldbesef getroffen en verslagen hart het heil in Christus te verkondigen!

Ds. K. Hoefnagel

LEREN VAN DE VROEGE KERK

Puriteinse emigranten (1)

Van Scrooby naar Leiden

Dit jaar is het 400 jaar geleden dat de *Pilgrim Fathers* de Atlantische Oceaan oversteken naar Nieuw-Engeland, een streek in het noordoosten van wat nu de Verenigde Staten heet. Een grote groep van hen is afkomstig uit de Engelse kerk van Leiden en sticht samen met geloofsgenoten uit Engeland in hun nieuwe vaderland een nederzetting, *Plymouth Colony* geheten. Velen van hen zijn puriteinen en hun aankomst in Nieuw Engeland vormt het begin van een vloedgolf van emigranten die overal in dit gebied kolonies sticht die op puriteinse leest geschoeid zijn. Wat bezielt deze mensen? Welke idealen koesteren zij? En hoe komt het dat predikers als Thomas Hooker, Thomas Shepard en anderen die hier werken eigen accenten leggen in hun prediking? Dat zijn de vragen die we in een reeks artikelen willen behandelen.

Separatisten

De geschiedenis van de *Pilgrim Fathers* begint in Engeland. In het begin van de 16^e eeuw scheidt de Engelse staatskerk zich af van de Kerk van Rome, maar in veel opzichten blijft zij nog tegen het Rooms-katholicisme aanleunen. Dat is degenen die pleiten voor een verdergaande reformatie in de geest van Luther en Calvijn een doorn in het oog. En dus ontstaat in de tweede helft van de 16^e eeuw een krachtige beweging die de kerk wil zuiveren van de 'paapse smetten': het puritanisme. De meerderheid van deze puriteinen blijft aanvankelijk binnen de Anglicaanse Kerk. Zij willen de kerk van binnen uit hervormen. Maar al vroeg beginnen kleine groepen zich af te scheiden. Zij verwerpen de bisschoppelijke kerkregering waardoor de kerk van bovenaf bestuurd wordt radicaal. In plaats daarvan vormen zij gemeenten van mensen die vrijwillig beloven de Heere te willen vrezen en heilig te willen leven. Deze mensen sluiten samen een verbond en vormen zo een zelfstandige gemeente (*congregation*) die niet onder het gezag staat van een bisschop, de koning of zelfs van een synode. Alle gezag berust bij de gezamenlijke leden. Dit soort gemeenten staat bekend als 'separatisten' (afgescheidenen) of 'congregationalisten'. Nu worden verschillende soorten puriteinen al in de 16e eeuw van overheidswege vervolgd, maar dat geldt wel heel in het bijzonder de separatisten onder hen. De Engelse koningin Elizabeth I (1558-1603) droomt van één verenigd

koninkrijk met één kerk onder één vorstin en daar passen de congregationalisten volstrekt niet in. Velen van hen worden beboet en gevangen gezet en in 1593 worden drie leiders van de separatisten zelfs terechtgesteld. Onder de opvolgers van Elizabeth worden hun omstandigheden niet beter, eerder slechter.

De vlucht uit Scrooby

In het begin van de 17^e eeuw ontstaat zo'n separatistische gemeente in het Engelse plaatsje Scrooby. William Brewster vervult hier een leidinggevende rol. Hij is rentmeester van de *Scrooby Manor House*, een slot dat eigendom is van de aartsbisschop van de Anglicaanse Kerk. Hier houdt de gemeente haar samenkomsten. Al spoedig wordt de overtuigde congregationalist John Robinson predikant van de gemeente. Daarnaast wordt ook William Bradford een belangrijke figuur in deze kring. Hij is een wees uit Scrooby die door Brewster wordt geadopteerd. Later zal hij de ervaringen van de *Pilgrim Fathers* beschrijven in zijn befaamde geschrift *Over de Plymouth kolonie*. Wanneer de vervolgingen van de separatisten in Engeland toenemen, besluit de gemeente in haar geheel naar Nederland te emigreren. De Engelse overheid weigert hen echter te laten gaan en heeft alle havens voor de puriteinen gesloten. Niettemin verkopen zij hun bezittingen en vinden een schip dat hen in het geheim naar Nederland zal brengen. Maar als ze

midden in de nacht aan boord gaan, blijkt de kapitein hen verraden te hebben. Ze worden overvallen door soldaten, van al hun geld en bezittingen beroofd en vrijwel het hele gezelschap – inclusief vrouwen en kinderen – brengt een maand in de gevangenis door. Een jaar later wagen ze weer een poging. Nu zal een Nederlandse kapitein hen overzetten. Maar als het schip op een stille plek voor de kust ligt en de eerste groep emigranten in een sloep daarheen wordt gebracht, worden de achterblijvers opnieuw overvallen. De kapitein raakt in paniek en slaat met een deel van de emigranten aan boord op de vlucht. Het schip komt in een zware storm terecht die veertien dagen duurt en strandt uiteindelijk aan de kust van Noorwegen. De achtergebleven vluchtelingen – voornamelijk vrouwen en kinderen – worden van gevangenis naar gevangenis gesleept. Uiteindelijk laat men hen van arren moede gaan. Zij komen tenslotte aan in Amsterdam waar zij met de andere emigranten die uit Noorwegen gekomen zijn, worden herenigd.

Leiden

Maar ook in Amsterdam wordt hun weinig rust gegund. Daar zijn allerlei kerkelijke twisten gaande tussen verschillende Engelse gemeenten die hier inmiddels zijn ontstaan. Bovendien leiden de berooide vluchtelingen hier bittere armoede. Daarom vertrekken zij in 1608 naar Leiden en vormen daar een Engelstalige gemeente. John Robinson wordt hun predikant.

Prof. dr. A. Baars

P E R S BERICHT

SSNR CONGRES 26 SEPTEMBER 2020 NEDERLAND 400 JAAR GELEDEN TOEVLUCHTSOORD VOOR PURITEINEN

Op D.V. zaterdag 26 september 2020, van 10.00 tot 15.00, organiseert de Stichting Studie der Nadere Reformatie haar najaarscongres. Aanleiding is het herdenkingsjaar van Nederland als toevluchtsoord voor puriteinen. In 1620 vertrok een groep van Engelse puriteinse vluchtelingen, die in Leiden onderdak kregen, naar Amerika als Pilgrims en richtte daar de kolonie Plymouth op. Het congres zal voor deze gelegenheid worden gehouden in een zeventiende eeuwse schuilkerk, de Lockhorstkerk, Pieterskerkstraat 1, 2311 SV Leiden.

Lezingen over Nederland als toevluchtsoord voor puriteinen, vertalingen van het werk van Thomas Hooker en de betekenis van G. Amesius en John Robinson worden gehouden door dr. Jeremy Bangs, prof.dr. A. Baars, prof.dr. W.J. op 't Hof, dr. L.J. van Valen.

De deelnemingskosten bedragen inclusief koffie/thee en lunchmaaltijd € 25,00,-. Dit bedrag dient

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 3 september 2020. Dus over drie weken. Kopij graag binnen donderdag 20 augustus 2020.

Pilgrim Fathers

Prof. dr. A. Baars begint met een serie over de Pilgrim Fathers.

Fam. ds. K. Visser

Nieuw adres: Traaij 248, 3971 GX Driebergen. Tel. 0343-745001/ 06-14451603

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

tegelijk met de aanmelding te worden overgemaakt overgemaakt op IBAN L17INGB0005352562, t.n.v.: Stichting Studie der Nadere Reformatie te Bilthoven. Inbegrepen is een lunch inclusief een bezoek aan het Pilgrimfathersmuseum. De Lockhorstkerk is bereikbaar per Openbaar Vervoer. Belangstellenden worden van harte uitgenodigd om bij het congres aanwezig te zijn. Aanmelding geschiedt (vóór 10 september) via de website van de SSNR. Zie voor het laatste nieuws en enige literatuur: www.ssnr.nl/congres-nadere-reformatie.

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand**.

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@kliksafe.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 28,00,- per jaar.

Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 32,- per jaar.

Advertentietarieven op aanvraag.

Contactadres Canada:

D. Kleinjan Tel. 905-627-8556

mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.

Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

Begrafenisonderneming
de Jongh

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

Hardinxveld-Giessendam 0184 - 61 11 54	Dordrecht e.o. 078 - 641 27 40	Waardenburg 0418 - 65 20 39
---	-----------------------------------	--------------------------------

H. de Jongh

D.D.E. Meliëste

M.K. Ligthart

A.J. van Lieburg

**Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.**

www.begrafenisondernemingdejongh.nl

HIJ is het, Die verlossing zond
15 preken over het boek Esther
ds. J. de Bruin

De grote daden des Heeren, die in dit Bijbelboek openbaar komen, waren verlossingsdaden. En daarom liggen er veel geestelijke lessen verborgen voor het ware geloofsleven.

Ds. J. de Bruin
Prekenreeks over het boek Esther

ISBN 978 94 91272 51 6 230 blz. € 14,90
verkrijgbaar bij de boekhandel

 Boekbinderij en uitgeverij Snoek - Ermelo

U zult merken dat u zich de inhoud van het boek op een prettige wijze eigen maakt. Geschikt voor jong en oud

Schrijft u ook in
Studeer / lees thuis in eigen tempo.

Maarten Luther – De galatenbrief Math. Henry - Het teken vd Doop
P. Immens De avondmaalganger Zach. Ursinus- Het schatboek
John Flavel – De fontein des levens - Geschonken genade
Christus aan de deur van ons hart

Voor meer cursussen zie onze site of vraag een gratis brochure aan.

www.cursussenoudvaders.nl

Reijerskoop 251- 2771BK - Boskoop tel. 0118-583025 /0172-532796

De Verrassing
Bungalowpark

**Welkom
terug op
ons park!**

**Al 60 jaar
verrassend op Texel!**

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

UW ADVERTENTIE
IN **KLEUR**? *

* Alleen mogelijk op de achterzijde.

Neem contact
op met de
administratie!

